

DUŠAN KIRBIŠ

MUNDI PARALLELI

DUŠAN KIRBIŠ

MUNDI PARALLELI

Dolenjski muzej Novo mesto, Jakčev dom
27. februar–10. maj 2026

MUNDI PARALLELI

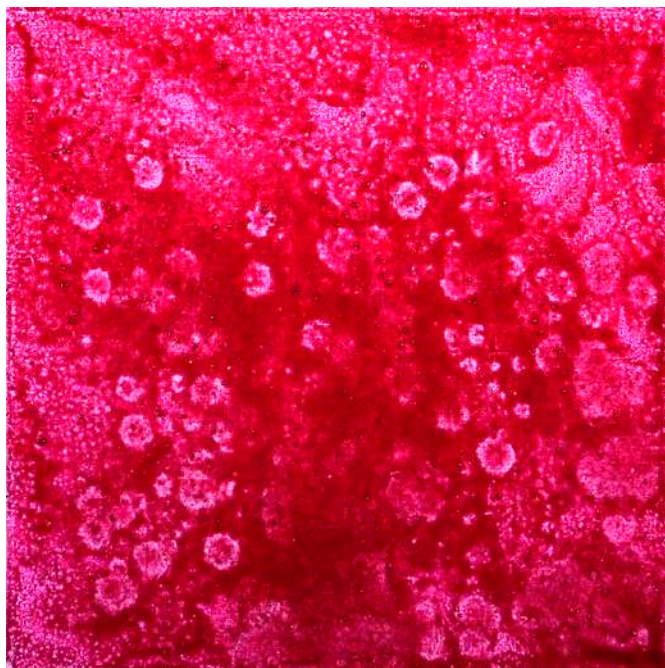
Jasna Kocuvan Štukelj

Likovni teoretiki Kirbiševo umetnost umeščajo v kontekst neoekspresionizma, modernizma in postmodernizma, vendar se avtor sam opredeljuje kot neulovljiv, svoj likovni jezik pa označi kot preplet formaliziranih slikarskih rešitev, ki so posledica modernizma in individualnega poetskega doživljanja krajine. Zavestno se namreč izogiba oblikovanju enotnega, prepoznavnega likovnega izraza, saj je zanj omejevanje zgolj na en medij prej zaviranje kot spodbujanje ustvarjalnega razvoja. Zato ni presenetljivo, da njegov plodovit in medijsko heterogen opus zajema širok spekter umetniških izrazov. V središču njegovega ustvarjanja so nenehno teoretsko in praktično preizpraševanje fenomenologije umetnosti ter iskanje izraznih možnosti, ki jih različni mediji in tehnologije omogočajo.

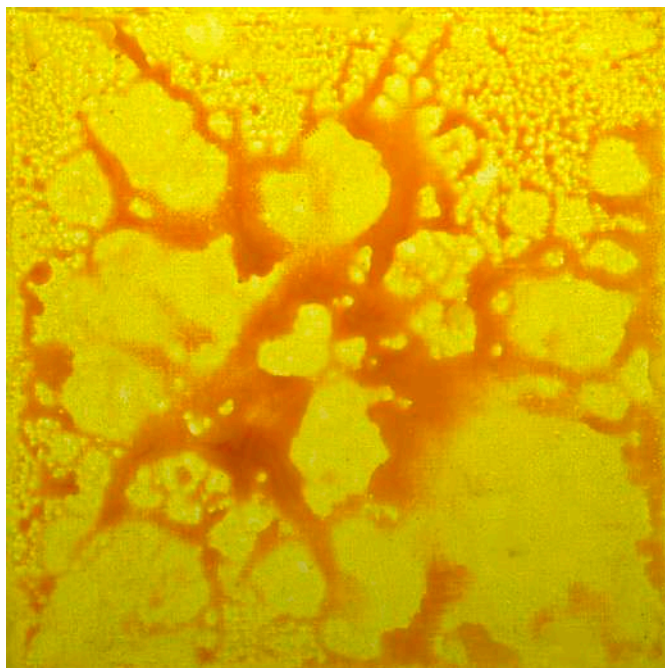
Mundi paralleli ali *Vzporedni svetovi* je naslov razstave, ki neposredno aludira na preplet več Kirbiševih likovnih »svetov«, ki so na razstavi »trčili« skupaj, v njegovi umetnosti pa sobivajo paralelno, vključno z literarnim. Eden od teh svetov je krajina, ki predstavlja enega ključnih problemskih sklopov na njegovi likovni poti in je prisotna že od začetkov njegovega ustvarjanja. Drugi svet je svet abstraktno artikuliranih podob, ki je prav tako stalnica v njegovem slikarstvu; ustvarjena dela ne nagovarjajo neposredno s podobo, temveč z barvo, materialnostjo in s tišino, njihov pomen se razkriva postopoma, s pretanjenim razmislekom. Minimalistične strukture in raziskovanje barvnih razmerij vzpostavljajo trenja med optičnim in predmetnim statusom slike ter odpirajo prostor za večplastno interpretacijo. Slike z najrazličnejšimi strukturami, grobim rastrom in barvno minimalno niansiranimi temninami, ki vsrkavajo svetlobo, gledalca vabijo k bližjemu, intimnejšemu pristopu in so v nasprotju z monokromnimi slikami gladkih, barvno sijočih površin, ki svetlobo žarčijo v prostor ter s tem glasno opozarjajo nase. Kot njim pendant so realistične upodobitve pogledov v nebo, kjer narativnost stopi v ospredje, vprašanja o pomenu, vlogi in namenu pa so pomaknjena v ozadje, saj si zaradi narave nam prepoznavnih prizorov praviloma ne zastavljamo ontoloških premislekov. Preplet navidezno nasprotujočih si polov ustvari prostor poln nepričakovanih učinkov, ki se združijo v intenzivno, polno celoto.

Mundi paralleli lahko razumemo tudi kot različne poglede na resničnost. Ob tem se pojavi osrednje vprašanje – kako sploh razumeti resničnost. O njenem pomenu so razpravljali mnogi filozofi. Nietzsche v svoji razpravi govori o tem, da ni dejstev, obstajajo le interpretacije. Medtem ko Kant loči resničnost, ki obstaja sama po sebi, neodvisno od nas, in resničnost, kot jo doživljamo ljudje. Torej resničnost ni objektivna, temveč subjektivna, saj je nikoli ne moremo doživljati take, kot je sama po sebi, vedno jo zaznavamo skozi naš um, čutila in način razmišljanja.

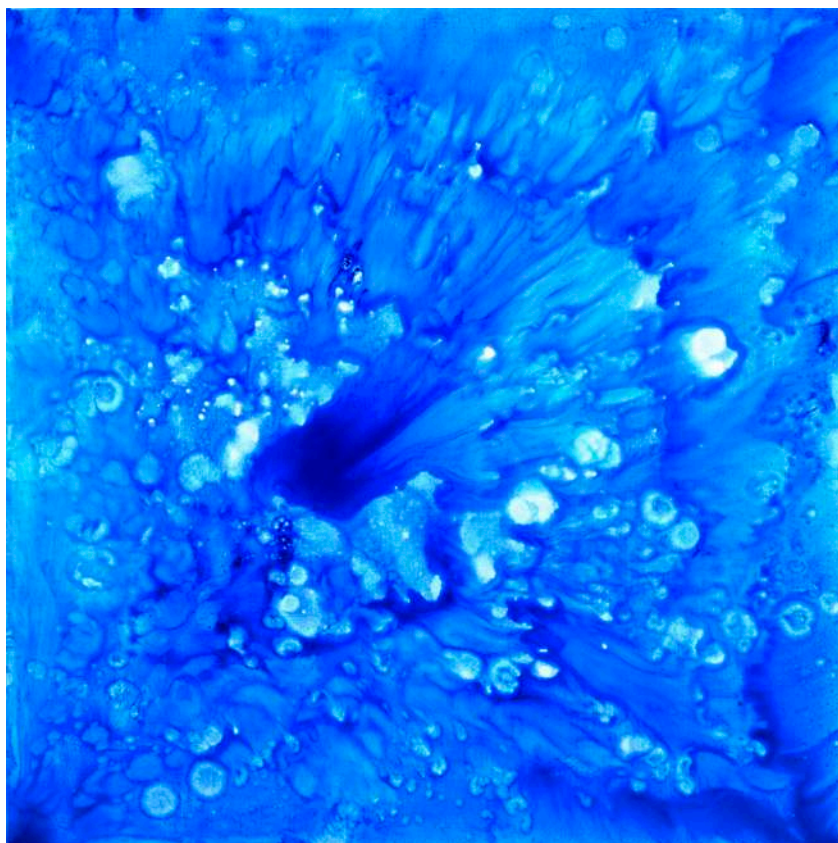
Kako torej gledalci doživljamo umetnost? Kot ultimativno resnico umetnika ali kot odsev naše lastne resničnosti? So ti paralelni svetovi sploh združljivi? Umetnost, kljub njeni univerzalnosti, vsak doživlja skozi prizmo lastnega dožemanja. Vprašanje pa je tudi, ali znamo spremljati, dojemati in se poglobljati v dela ali je njihovo dožemanje in zlasti naše zanimanje zanje podrejeno njihovi medijski predstavitvi in postavitvi. Kirbiš v svojih delih gledalcu nastavlja odprt prostor, polje zavestne usmerjenosti, v katerem se skozi gledalčevo zaznavno izkušnjo artikulira umetnost in razpre možnost izkustva sublimnega. O pomenu sublimnega je bilo v zgodovini filozofije govora v številnih razpravah. Kant je v svojih Razmišljanjih o čustvu lepega in vzvišenega razložil razliko med lepim in vzvišenim (sublimnim), kjer »vzvišeno vzgibava, lepo mika«. Še natančneje je pojem opredelil Boileau, ki je prevedel Longinov esej o sublimnem, v katerem pravi, da »sublimno ni nekaj, kar bi dokazovali ali prikazali, pač pa je čudež, ki nas zgrabi in povzroči, da začutimo«. Ali je torej stremljenje umetnikov k ustvarjanju in izražanju sublimnega v delih in na drugi strani gledalcev k doživljanju le-tega stičišče in točka preloma, ki narekuje nekakšen smisel umetnosti? Paradoksalno si vsi želimo doživeti pojem, ki ni predstavljen. Naj ostanemo pri omenjenih nakazanih značilnostih sublimnega, govorimo o presežku, ki v nas povzroči čustveni odziv. Kirbiš na razstavi predstavi tudi dela iz cikla z naslovom *Video, ergo sum*, v prevodu *Vidim, torej sem*, ki opozarjajo na naše funkcije zaznavanja s čutili, ki so potemtakem predpogoj, da obstajamo. *Vidim, torej sem* je sicer parafrazirana izjava Rene Descartesa *Cogito, ergo sum* (*Mislim, torej sem*), v kateri se Descartes osredotoči na sposobnost razmišljanja, ki je pogoj našega obstoja in ne naša čustva. Po njegovem, če dvomimo, razmišljamo in če je vse drugo lažno, je dejstvo, da razmišljamo dokaz, da obstajamo. Bi lahko ti dve trditvi prenesli v današnji čas – čas, ko umetna inteligenca vse izraziteje prevzema naše kognitivne naloge, ko je v svetu družbenih omrežij videti in digitalno zabeležiti, predvsem med mladimi, temeljni način potrjevanja lastnega obstoja? Odsotnost kritičnega razmišljanja ter poplava čustev sta danes dobitna kombinacija na katero preži profitno strukturiran globalni trg, v katerem pomembno vlogo igra tudi trg umetnosti. Umetnost naj bi bila po eni strani brezčasna, a po drugi je izjemen kronist časa, kar je odvisno tudi od angažiranosti, želje in umetnikovega cilja. Ob doživljanju in predajanju Kirbiševi umetnosti se v nas porajajo številna vprašanja, vendar odgovori nanje niso enoznačni. Njegova dela so snovana tako, da gledalcu omogočajo več možnih vstopov, interpretacij in pogledov. Nedvomno je ena od temeljnih vlog umetnosti tudi ta, da nas ne pusti ravnodušne. Na kakšen način se nas dotakne in kako globoko se vtisne v našo podzavest je odvisno od mnogih dejavnikov, predvsem pa od vsakega posameznika, kako blizu se ji približa in kako močna je njena izraznost.

BN M
2026, epoksidna smola, 50 × 50 cm

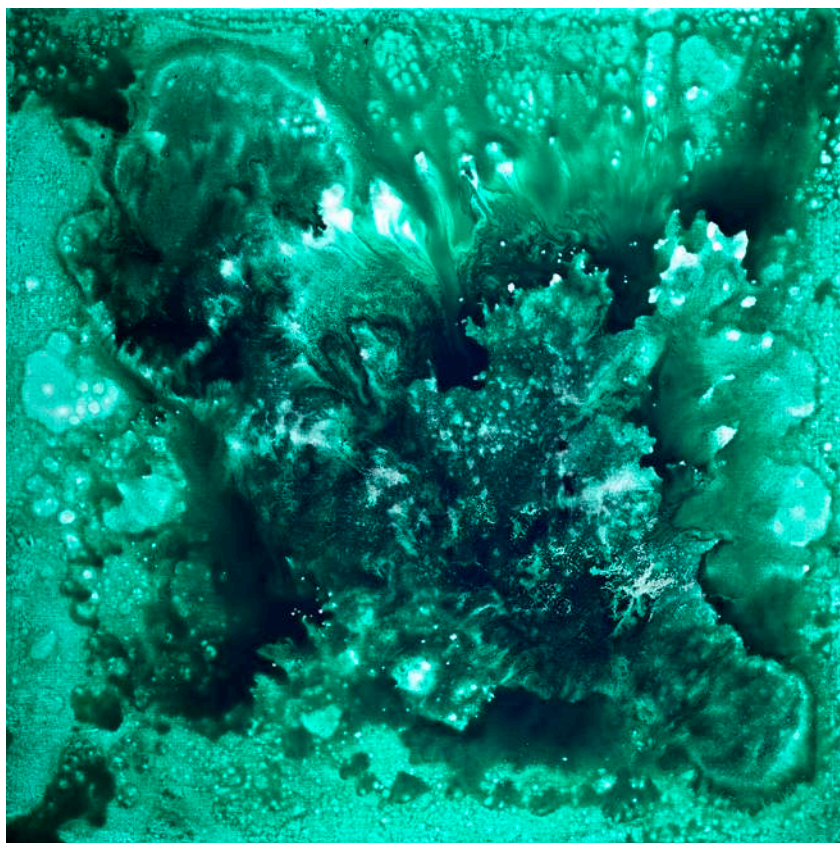

BN Y
2026, epoksidna smola, 50 × 50 cm

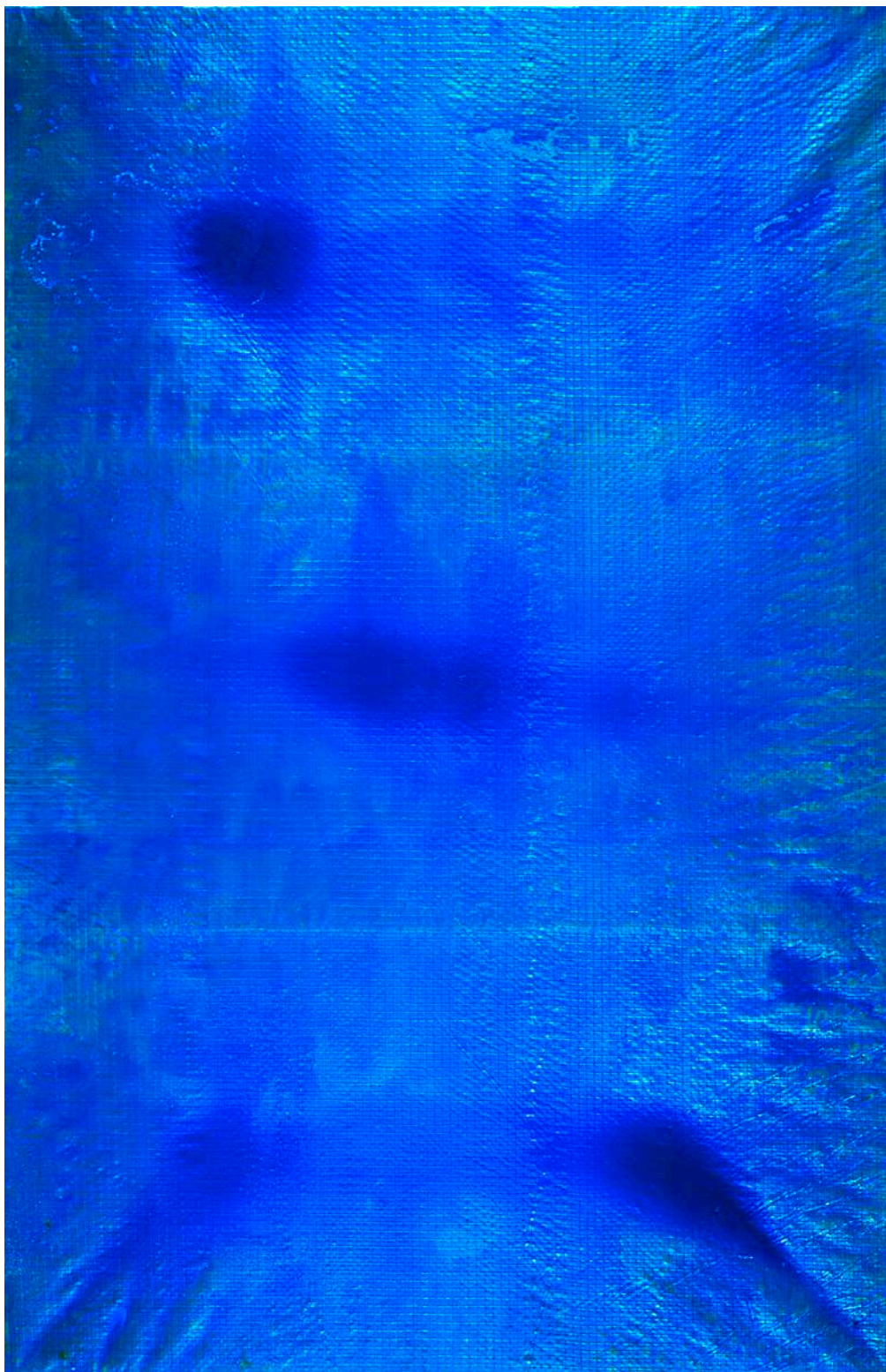
INDIFFÉRENT B

2026, epoksidna smola, 100 × 100cm

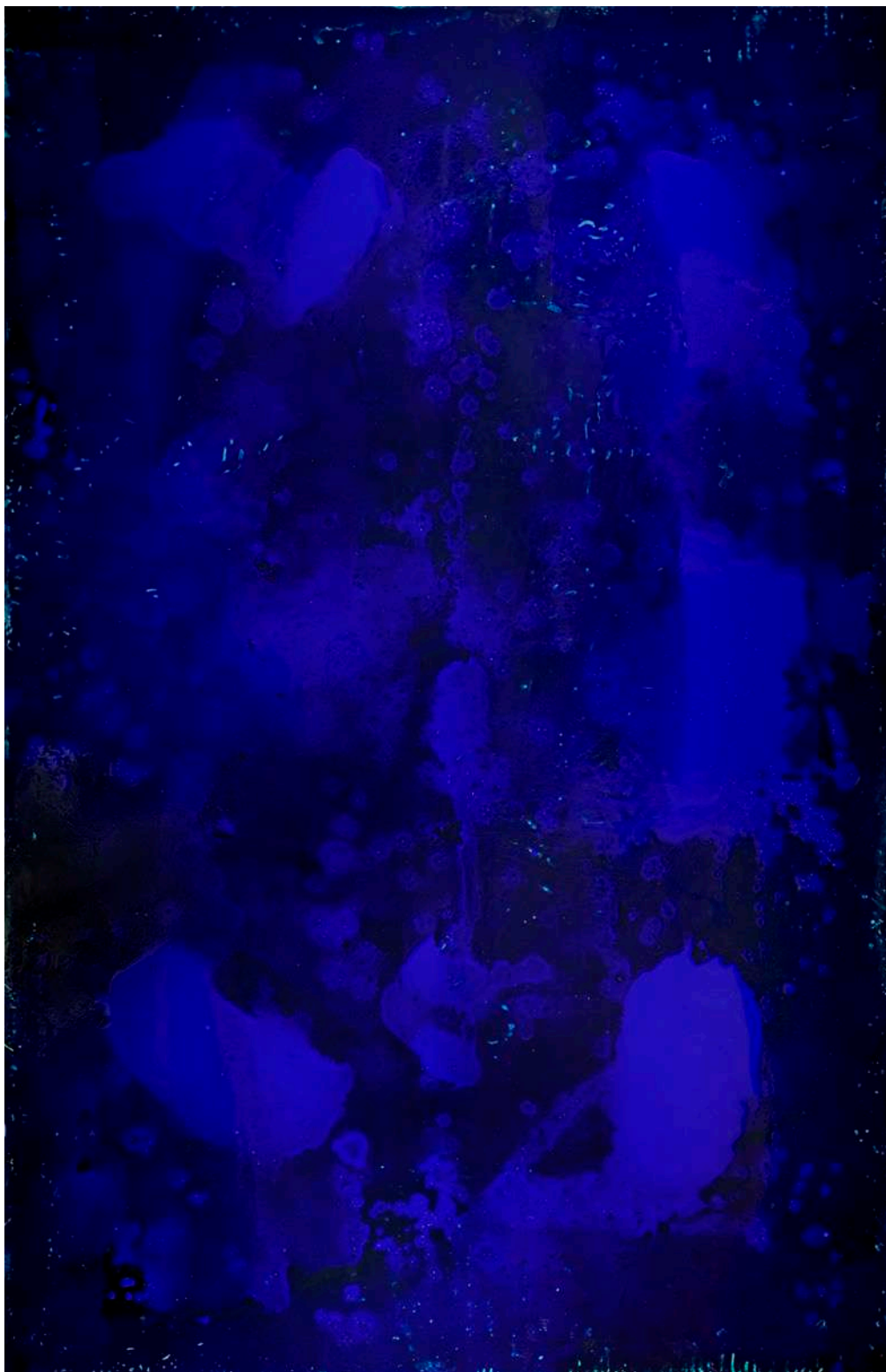
INDIFFÉRENT G

2026, epoksidna smola, 100 × 100cm

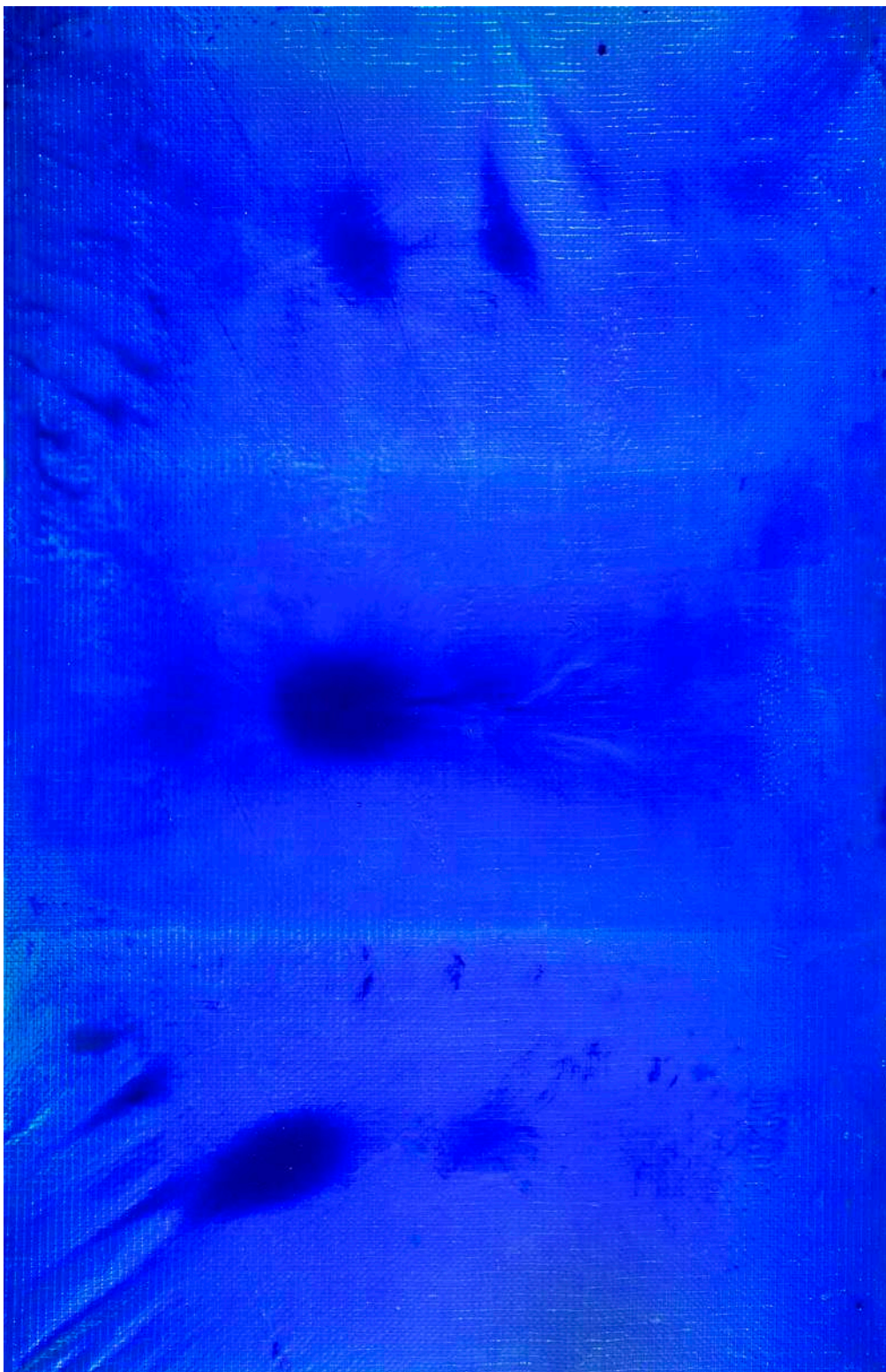
VIDIM-SEM BC

2025, epoksidna smola, 200 × 130 cm

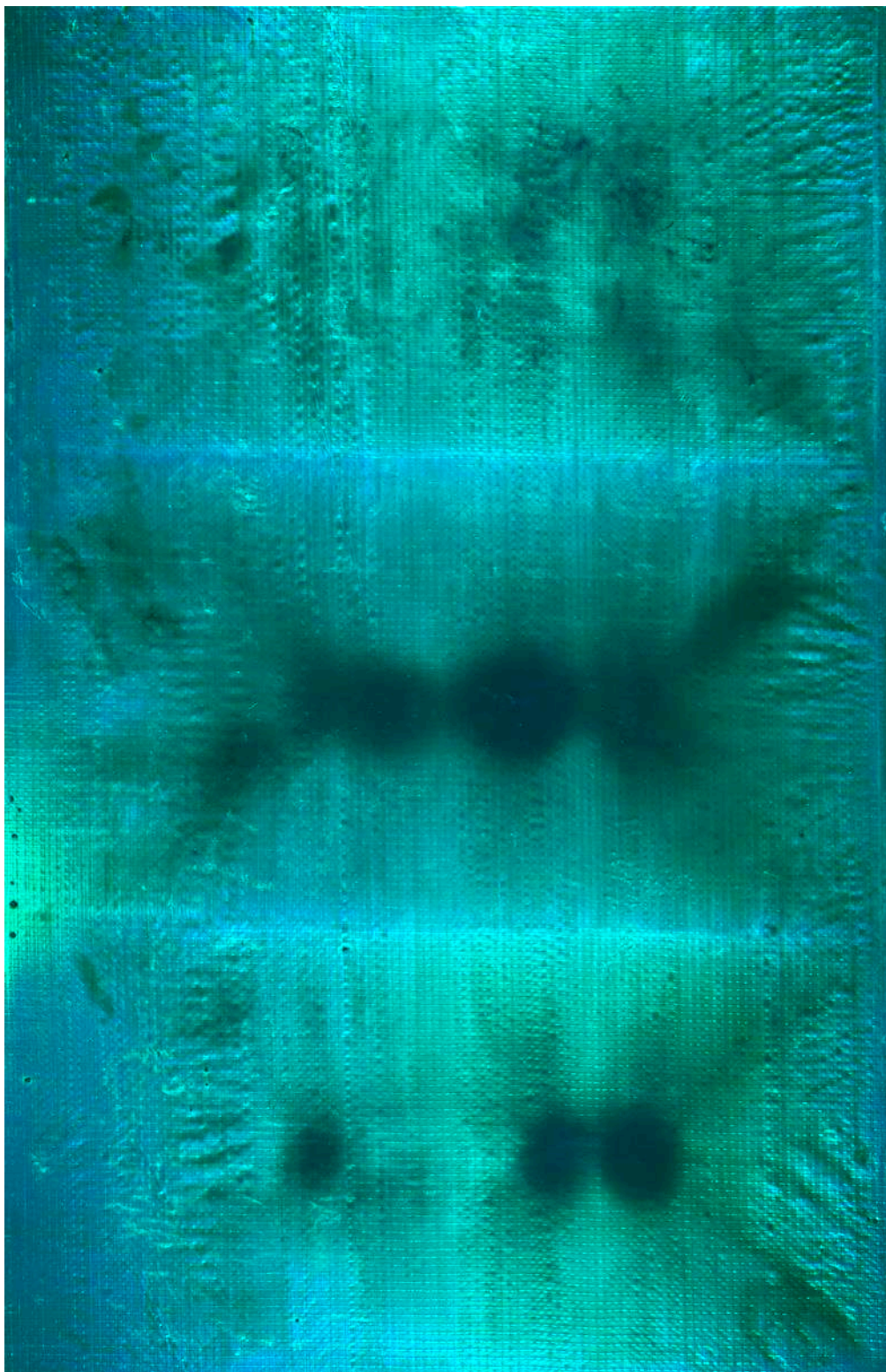
VIDIM-SEM BK

2026, epoksidna smola, 200 × 130 cm

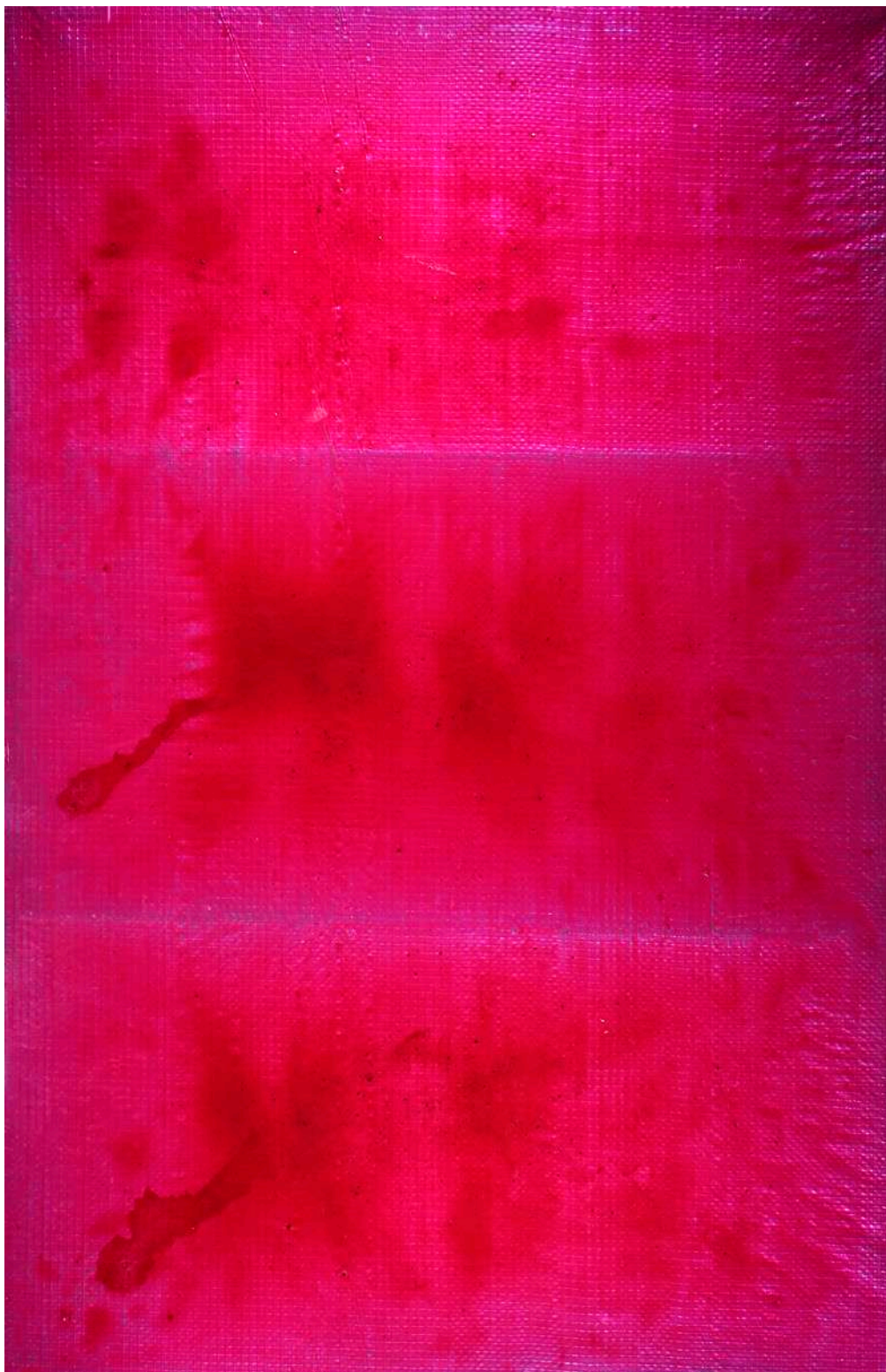
VIDIM-SEM B

2026, epoksidna smola, 200 × 130 cm

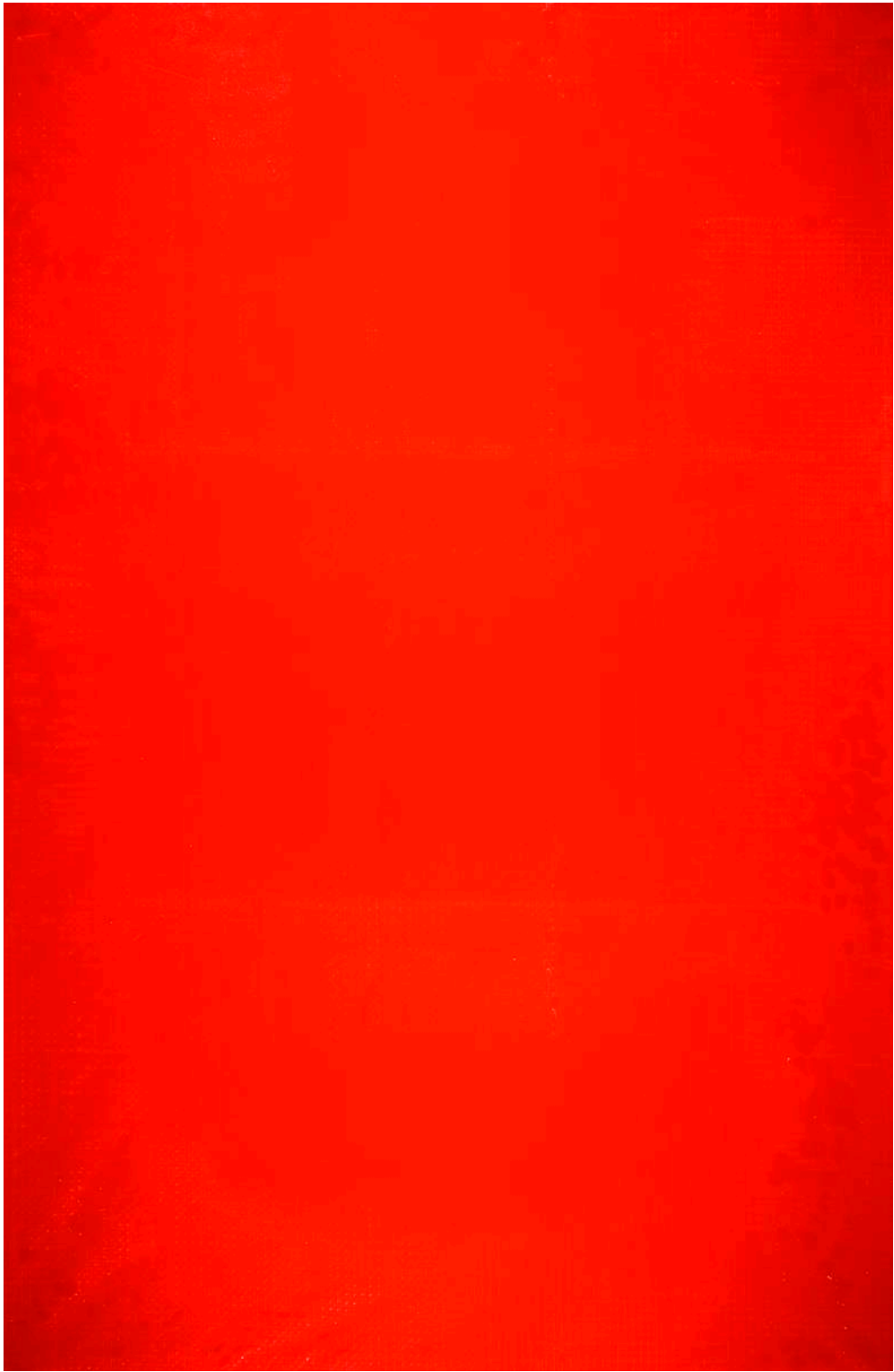
VIDIM-SEM G

2026, epoksidna smola, 200 × 130 cm

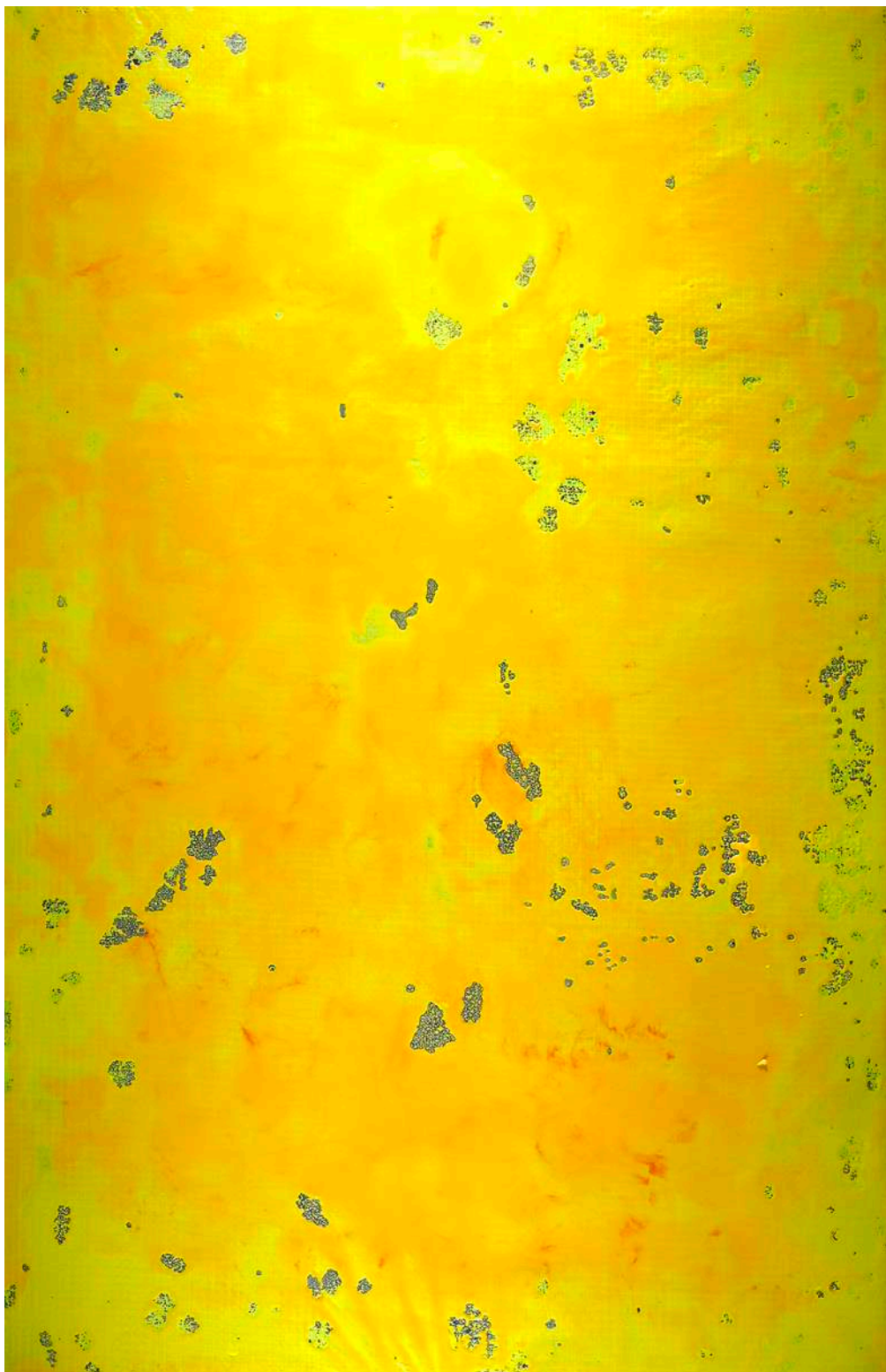
VIDIM-SEM M

2026, epoksidna smola, 200 × 130 cm

VIDIM-SEM R

2026, epoksidna smola, 200 × 130 cm

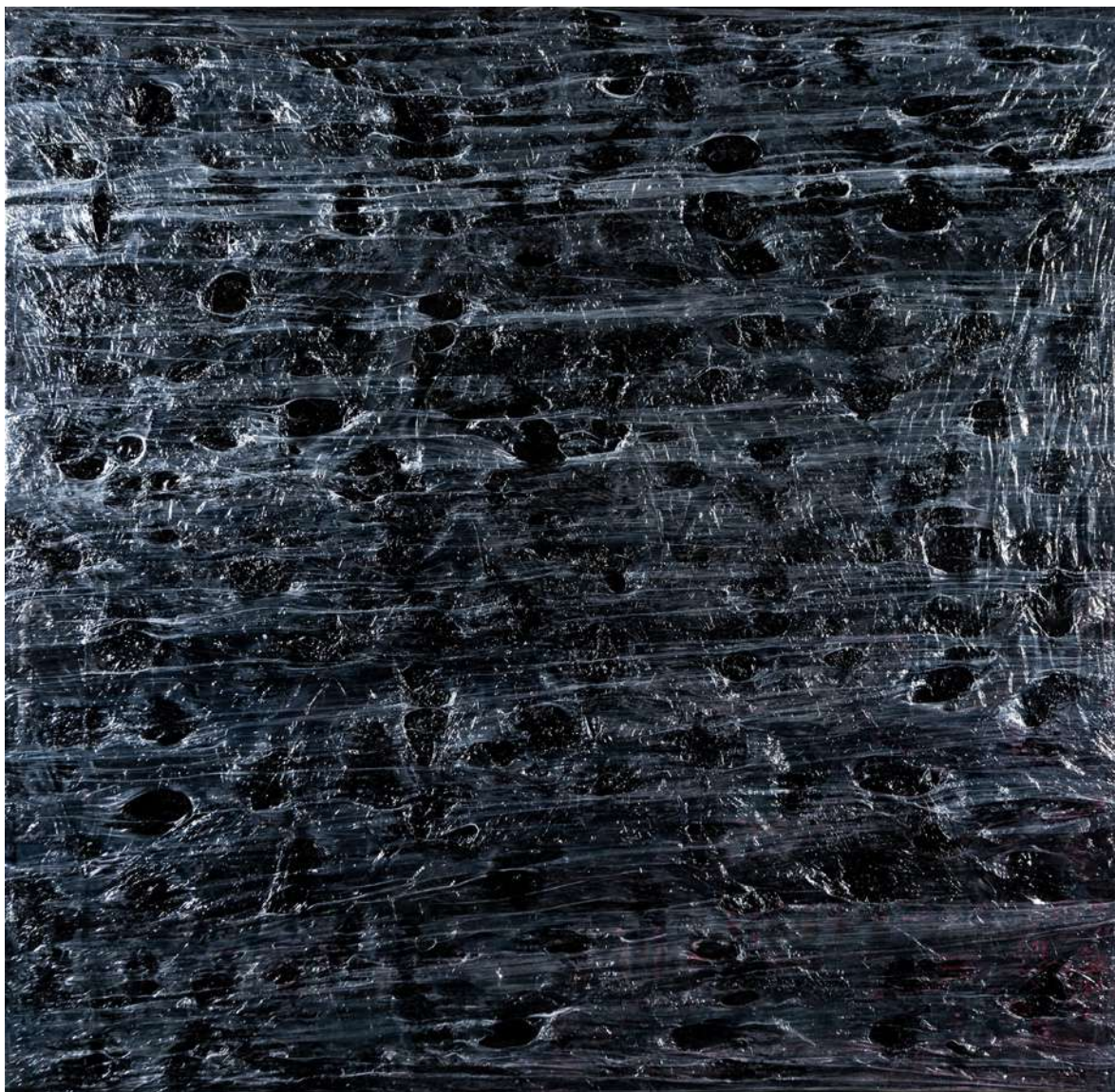
VIDIM-SEM YY

2026, epoksidna smola, 200 × 130 cm

VIDIM-SEM Y

2026, epoksidna smola, 200 × 130 cm

OBJECT LG-1

2019, mešana tehnika, 200 × 207 cm

OBJECT LG-3

2019, mešana tehnika, 200 × 207 cm

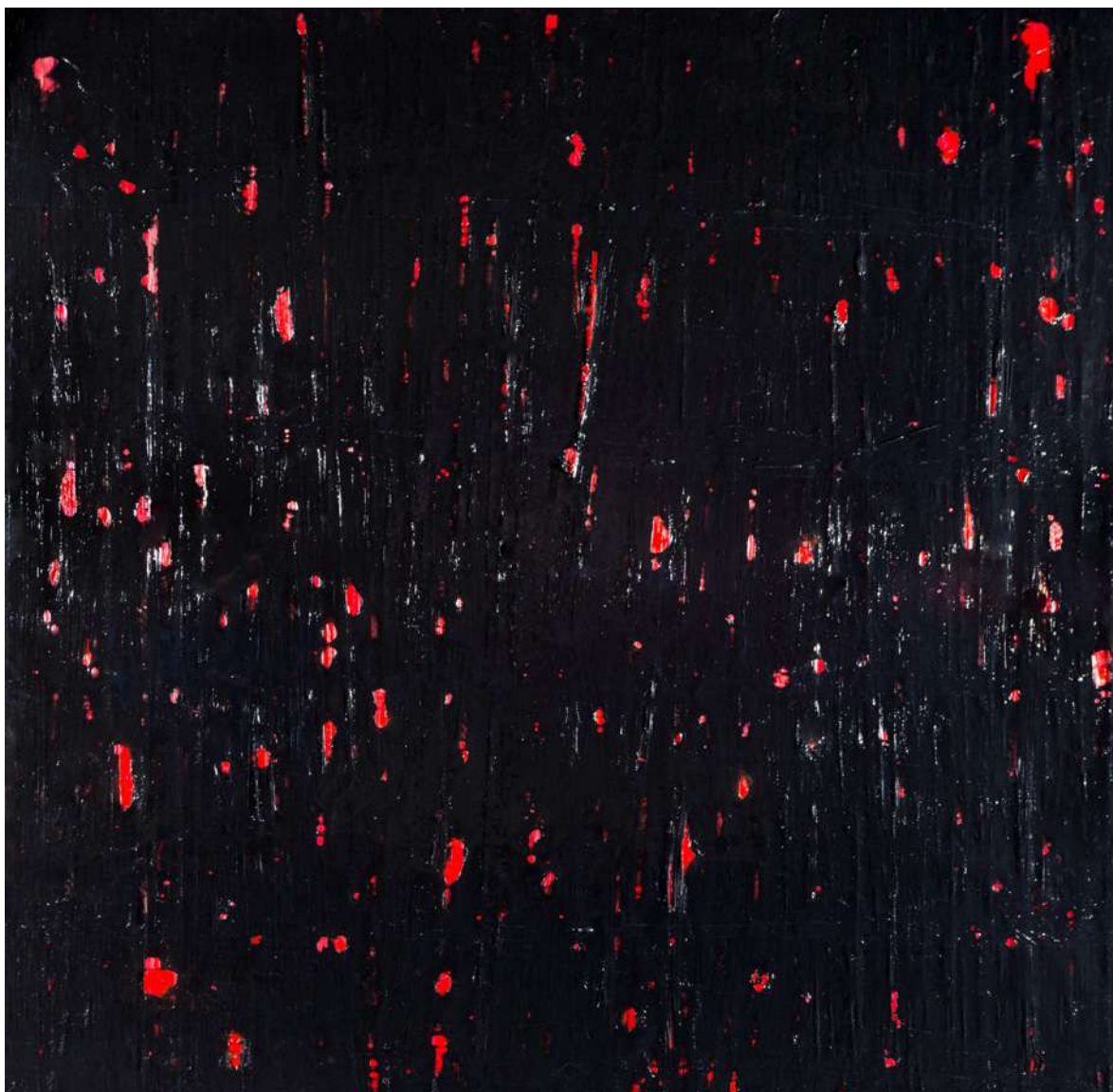
OBJECT LG-4

2019, mešana tehnika, 200 × 207 cm

OBJECT LG-7

2019, mešana tehnika, 200 × 207 cm

OBJECT LG-8

2019, mešana tehnika, 200 × 207 cm

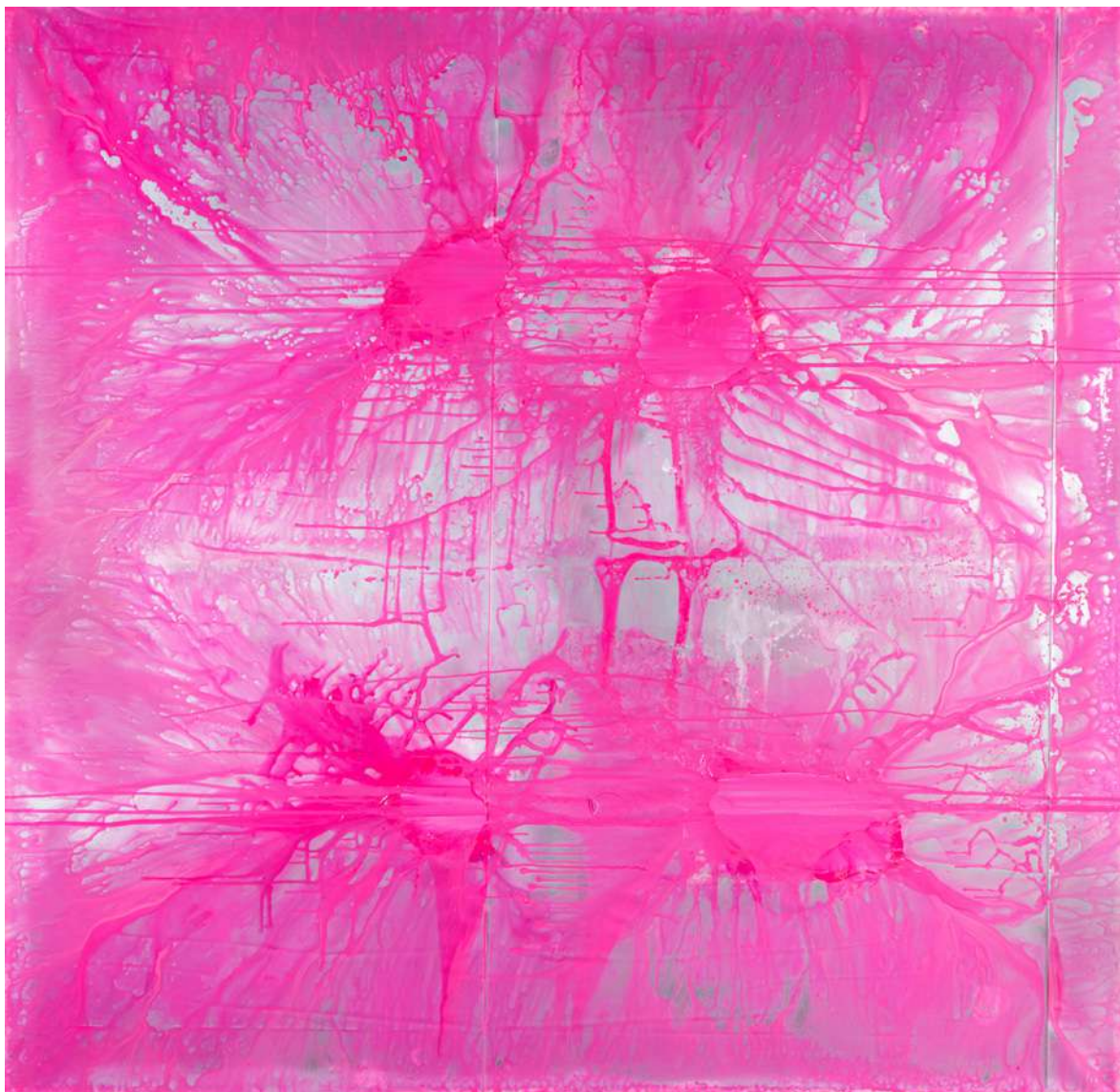
OBJECT LG-9

2019, mešana tehnika, 200 × 207 cm

OBJECT LG-10

2019, mešana tehnika, 200 × 207 cm

OBJECT LG-11

2019, mešana tehnika, 200 × 207 cm

OBJECT LG-13

2019, mešana tehnika, 200 × 207 cm

OBJECT LG-14

2019, mešana tehnika, 200 × 207 cm

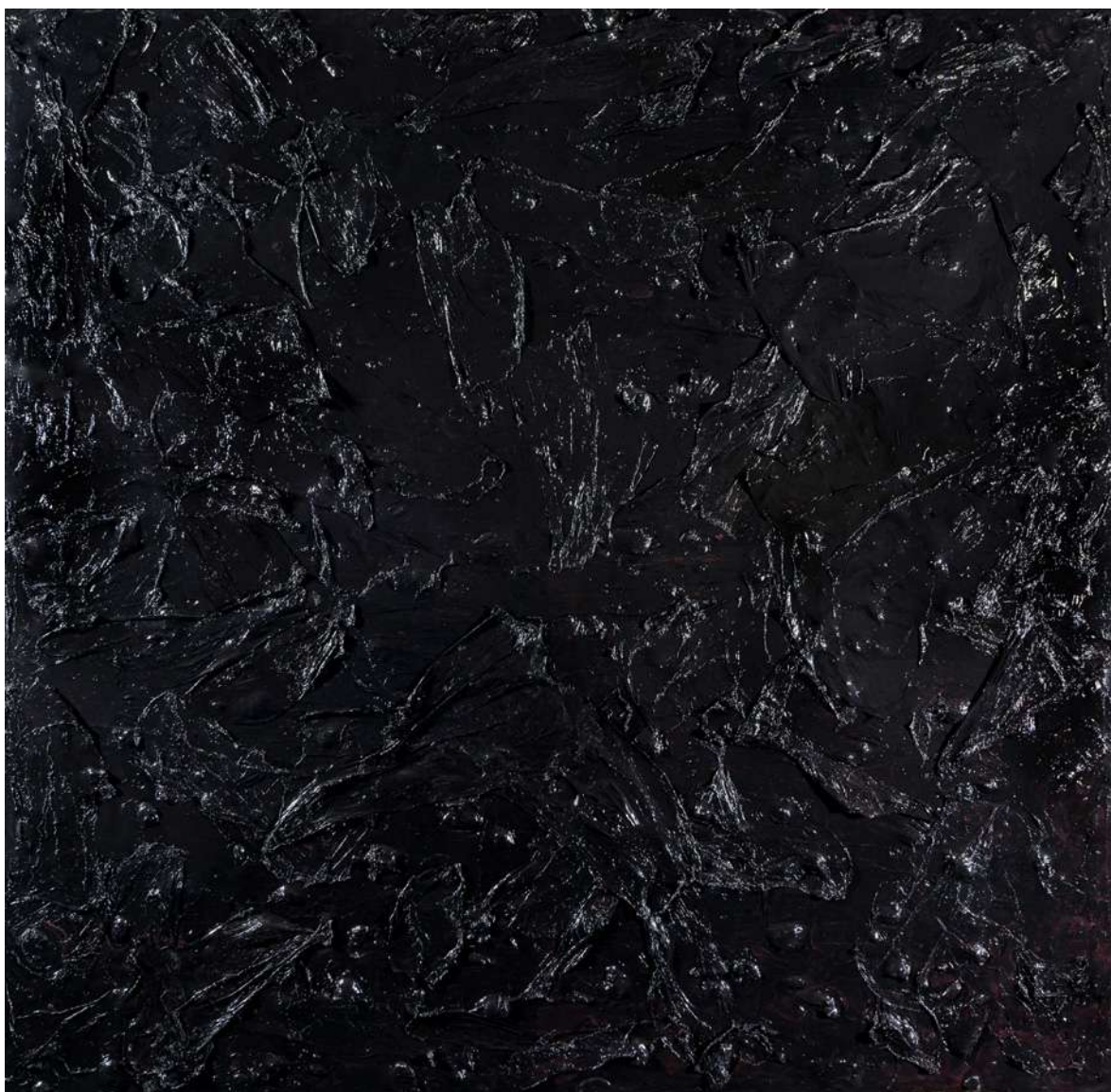
OBJECT LG-15

2019, mešana tehnika, 200 × 207 cm

OBJECT LG-18

2019, mešana tehnika, 200 × 207 cm

OBJECT LG-19

2019, mešana tehnika, 200 × 207 cm

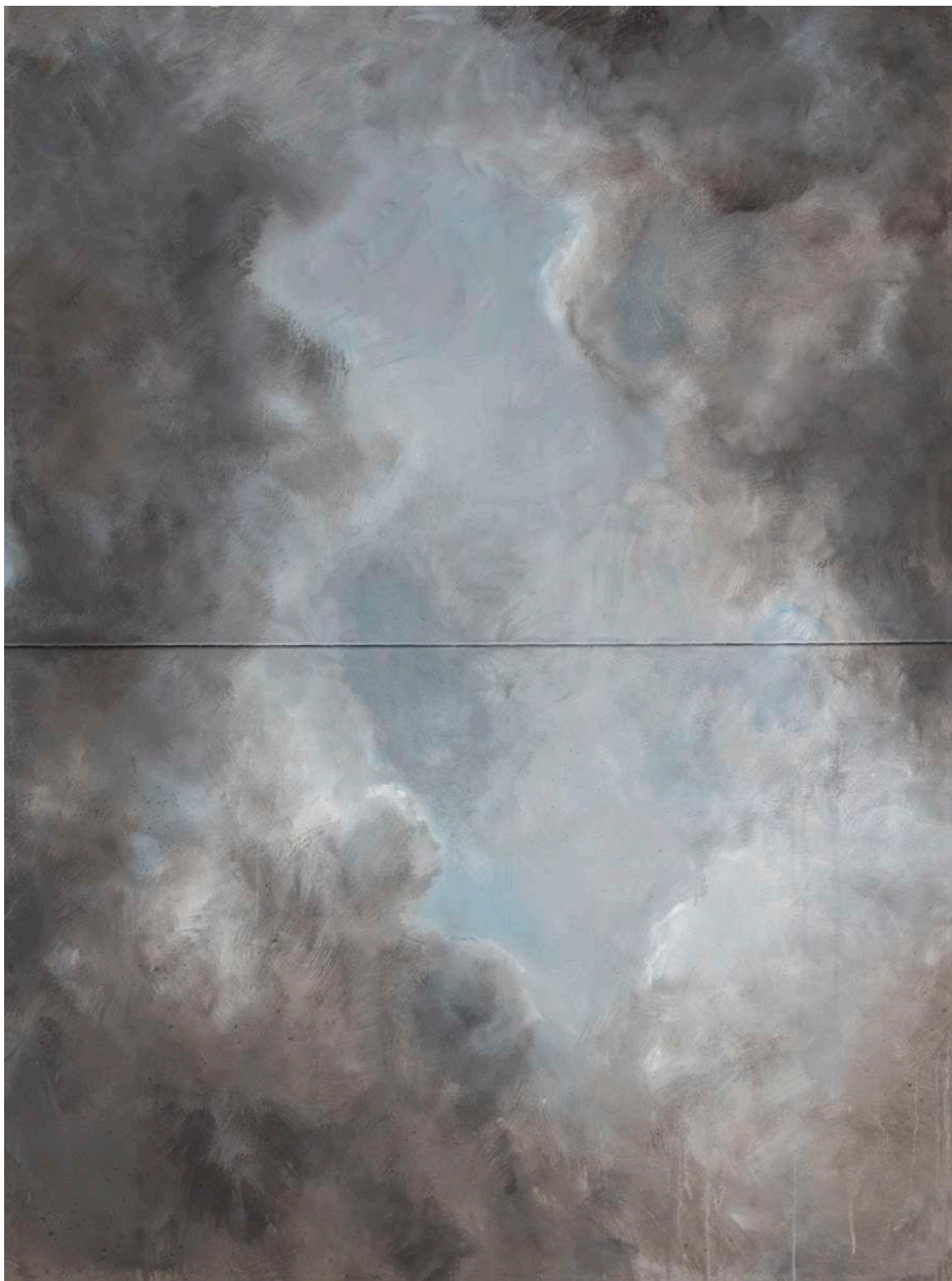

OBJECT LG-20

2019, mešana tehnika, 200 × 207 cm

ŠOLA GLEDANJA R, OR
2023, akril na platnu, 50 × 300 cm

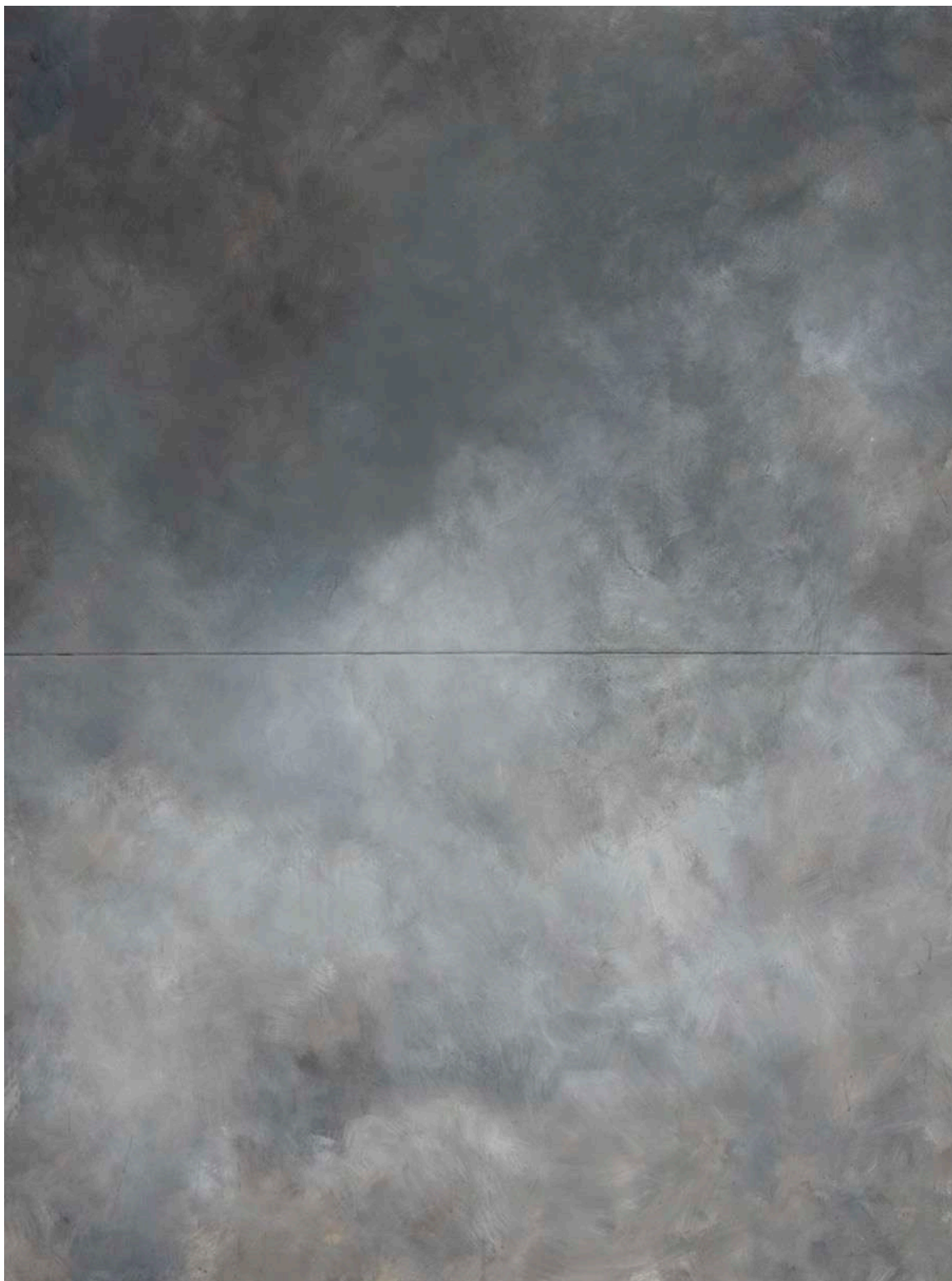
ICHBILD 1

2022, pepel, akril na platnu, 200 × 150 cm

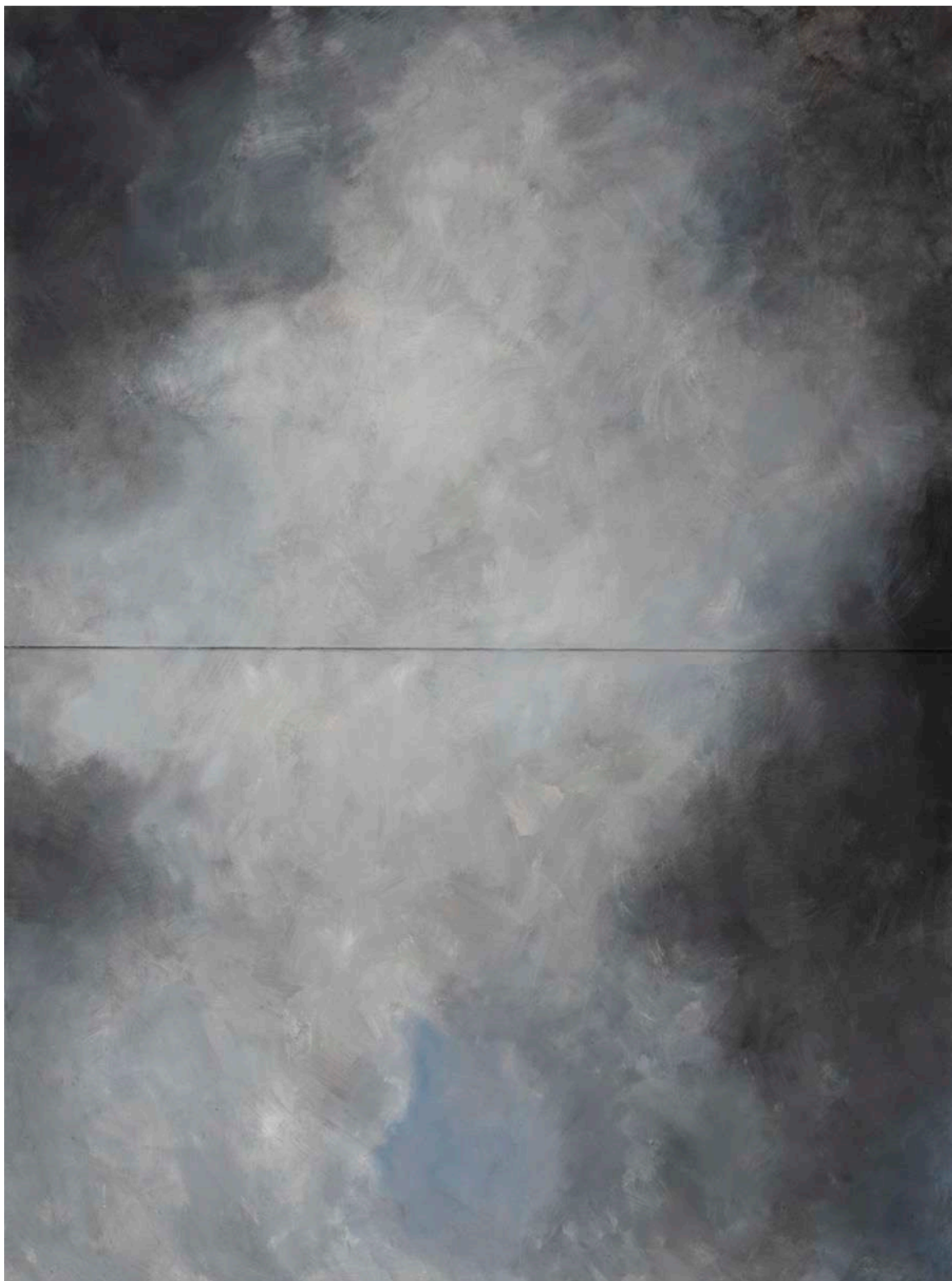
ICHBILD 2

2022, pepel, akril na platnu, 200 × 150 cm

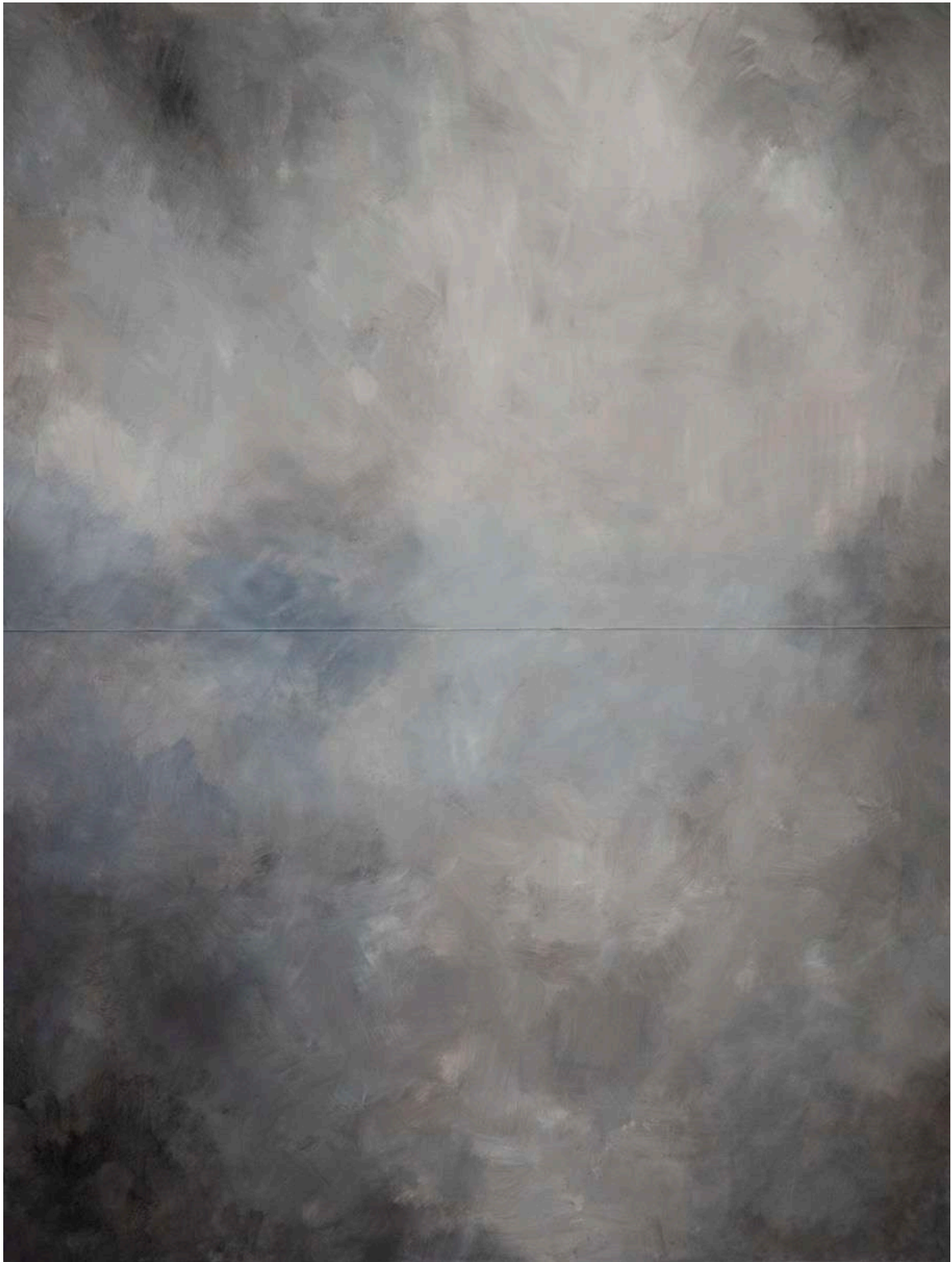
ICHBILD 3

2022, pepel, akril na platnu, 200 × 150 cm

ICHBILD 4

2022, pepel, akril na platnu, 200 × 150 cm

ICHBILD 5

2022, pepel, akril na platnu, 200 × 150 cm

DUŠAN KIRBIŠ, 1953

1973–1978 Študira slikarstvo na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost. Med študijem redno potuje v evropska kulturna središča, kjer med drugim, v Britanskem muzeju na oddelku za tisk in risbo študira dela renesančnih slikarjev.

1978–1982 Študij nadaljuje na slikarski in nato še na grafični specialki.

1986–1990 Kot štipendist DAAD (Deutscher Akademischer Ausstauschdienst) HDK Berlin.

1990 Biva in dela v New Yorku.

1991 Docent na Naravoslovnotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani.

2000 Redni profesor

2017–2025 Prodekan za umetnost

Sodeloval je na 288 skupinskih ter pripravil 71 samostojnih razstav doma in v mednarodnem prostoru.

REZIDENCE

Artist residence, Paris, 1994, Artist residence, Dueseldorf, 1995, Artist residence, Chicago, 2004, Artist residence Alcala de Henares, Španija, 2016, Bildhuersymposion Krastal, Avstrija, 2010, Bildhauer Symposion, Bergstein, Avstrija, 2020, Pigmalion, Tamnjanica, Srbija, 2023

DELA V JAVNIH ZBIRKAH

MG+MSUM Moderna galerija Ljubljana, UGM Umetnostna galerija Maribor, Obalne galerije Piran, Mestna galerija Ljubljana, Mestna galerija Nova Gorica, Pokrajinski muzej Ptuj, Pilonova galerija Ajdovščina, Muzej sodobne umetnosti Celje, Galerija Murska Sobota, Koroška galerija likovnih umetnosti, Galerija mesta Ptuj, Zbirka Stadt Villach, Zbirka Faktor banke, Ljubljana, Zbirka Nove Ljubljanske banke, Ljubljana, Zbirka Zavarovalnice Triglav, Ljubljana, Zbirka Talum, Kidričevo, Zbirka Perutnina Ptuj, Zbirka Mercator, Ljubljana, Zbirka Pigmalion Tamnjanica, Muzej savremene umetnosti Zrenjanin, Paradores, La colección artística, Spain, Zbirka Svetovne banke, NY

DUŠAN KIRBIŠ **MUNDI PARALLELI**

Dolenjski muzej Novo mesto, Jakčev dom, 27. 2.–10. 5. 2026

izdajatelj Dolenjski muzej Novo mesto, zanj odgovorna Jasna Dokl Osolnik, besedila Jasna Kocuvan Štukelj, oblikovanje Studio 300, fotografije Dušan Kirbiš, lektura Alenka Klemenc, tisk A-media, februar 2026

**DOLENJSKI
MUZEJ**
NOVO MESTO
odtisi časa